บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทที่ 4 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์จากแบบจำลองที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 3 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน โดยการกำกับดูแลกิจการประกอบด้วย การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการในคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ รวมถึงปัจจัยควบคุมที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

4.2 ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

4.3 การวิเคราะห์ในส่วนการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของบริษัทจดทะเบียนที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 นั้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการแปลความหมายของผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลในภายหลัง การวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้จำเป็นที่จะตัดข้อมูลบางส่วนออก คือบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ได้เปิดเผยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจำนวน 35 บริษัท ซึ่งหากนำบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ได้เปิดเผยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทมาร่วมในการประมวลผลด้วยอาจจะทำให้การตีความของตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนจากผลลัพธ์ที่แท้จริงได้ ดังนั้นจึงเหลือบริษัทที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนทั้งสิ้น 267 บริษัท ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมได้ดังนี้

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (กลุ่ม 1) จำนวน 36 บริษัท
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค (กลุ่ม 2) จำนวน 29 บริษัท
3. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (กลุ่ม 4) จำนวน 36 บริษัท
4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (กลุ่ม 5) จำนวน 53 บริษัท
5. กลุ่มทรัพยากร (กลุ่ม 6) จำนวน 12 บริษัท
6. กลุ่มบริการ (กลุ่ม 7) จำนวน 66 บริษัท
7. กลุ่มเทคโนโลยี (กลุ่ม 8) จำนวน 35 บริษัท

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ได้จากการศึกษาในภาพรวม การนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ คือ (1) ตัวแปรอิสระ (2) ตัวแปรควบคุม และ (3) ตัวแปรตาม สำหรับค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ข้อมูลของตัวแปรอิสระสามารถนำเสนอได้ตามลำดับดังนี้

4.1.1 ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระประกอบด้วย (1) การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (2) สัดส่วนของกรรมการอิสระ (3) สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ (4) ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

4.1.1.1 การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ตารางที่ 4.1 จำนวน ร้อยละของบริษัทตามลักษณะการพบผู้จัดการใหญ่มีการควบรวมตำแหน่งกับประธานกรรมการ

กรรมการที่มีการควบรวม	จำนวน	ร้อยละ
ควบ	45	16.85
ไม่ควบ	222	83.15
รวม	**267**	**100**

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.1 จากการพิจารณาพบว่าบริษัทจดทะเบียนที่มีประธานกรรมการเป็นคนละท่านกับกรรมการผู้จัดการมีจำนวน 222 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.15 ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (กลุ่มอุตสาหกรรม1) และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (กลุ่มอุตสาหกรรม 5) มีการควบรวมตำแหน่งมากที่สุด คือ จำนวน 9 คน เป็นบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว สำหรับกลุ่มทรัพยากร (กลุ่มอุตสาหกรรม 6) ไม่มีการควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (ดูรายละเอียดตารางในภาคผนวก ข)

เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้แต่ละบริษัทสามารถเลือกโครงสร้างที่เหมาะสมเกี่ยวกับการรวม หรือแยกตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของประธานกรรมการ และกรรมการผู้จัดการใหญ่ ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการควบรวมตำแหน่ง จึงไม่เป็นปัญหาของบริษัทจดทะเบียนที่จะปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี แต่หากยึดถือหลักการกำกับดูแลกิจการแล้วควรมีการแยกตำแหน่ง และบทบาทหน้าที่ของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ของบริษัทจดทะเบียน อย่างไรก็ตามประธานกรรมการส่วนใหญ่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้มีส่วนได้เสียที่มีนัยสำคัญหรือเป็นผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นทั้งหมด แม้หลักการแยกตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย แต่ยังมีปัญหาการสรรหาบุคคลภายนอกที่มีคุณสมบัติเป็นกรรมการอิสระมาเป็นประธานกรรมการ นอกจากนี้การแยกบทบาทของประธานกรรมการออกจากกรรมการผู้จัดการใหญ่เพื่อป้องกันสิทธิผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องราวต่างๆ โดยไม่ให้อำนาจกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป

4.1.1.2 สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท

กรรมการอิสระ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
3 คน	159	59.55
น้อยกว่า 3 คน	1	0.04
4 - 8	107	40.10
รวม	**267**	**100**

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.2 จากการพิจารณาพบว่าบริษัทจดทะเบียนร้อยละ 59.55 มีกรรมการอิสระจำนวน 3 คน ตามจำนวนกรรมการอิสระที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด สำหรับบริษัทจดทะเบียนที่มีจำนวนกรรมการอิสระ 4 - 8 คนมีจำนวนร้อยละ 40.10 แต่บริษัทจดทะเบียนที่มีจำนวนกรรมการอิสระน้อยกว่า 3 คนมีร้อยละ 0.04 เป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งจากการสังเกตพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะมีจำนวนกรรมการอิสระในจำนวน 3 คน โดยข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ที่กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีจำนวนกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คน (ดูรายละเอียดตารางในภาคผนวก ค)

ตารางที่ 4.3 สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท

สัดส่วนกรรมการอิสระ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
≤ 30%	108	40.45
> 30% ถึง 40%	111	41.57
> 40% ถึง 50%	38	14.23
> 50% ถึง 60%	7	2.62
> 60%	3	1.12
รวม	**267**	**100**

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3 จากการพิจารณาพบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 82.02 มีสัดส่วนกรรมการอิสระอยู่ระหว่าง ≤ 30% และ > 30% ถึง 40% ซึ่งแสดงว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องมีจำนวนกรรมการอิสระถึง 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ

ทั้งหมดของบริษัทจดทะเบียน และนอกจากนี้ยังพบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนของกรรมการอิสระมากกว่า 60% เป็นบริษัทในกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (กลุ่มอุตสาหกรรม 4) มีจำนวน 2 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.5 และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (กลุ่มอุตสาหกรรม 5) มีจำนวน 1 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.9 (ดูรายละเอียดตาราง ง ในภาคผนวก)

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานของจำนวนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
2.00	8.00	3.00	3.60	0.92

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.4 จากการพิจารณารายละเอียดพบว่า โดยเฉลี่ยแต่ละบริษัทมีกรรมการอิสระอยู่จำนวน 3 คน (Mean = Mode) ซึ่งบางบริษัทมีจำนวนกรรมการอิสระอยู่ 2 คน (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีจำนวนกรรมการอิสระอยู่สูงถึง 8 คน (Max)

ในคณะกรรมการบริษัทควรมีกรรมการที่เป็นบุคคลภายนอกที่มิใช่ผู้บริหารด้วย เพื่อถ่วงดุลอำนาจไม่ให้ตกอยู่กับฝ่ายบริหารมากเกินไป โดยกรรมการที่เป็นบุคคลภายนอกจะต้องเข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของการเป็นกรรมการบริษัท สามารถให้ความเห็นอย่างเป็นอิสระ ซึ่งการมีกรรมการอิสระช่วยทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของฝ่ายบริหารแทนผู้ถือหุ้นรายย่อย และการถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของคณะกรรมการ เพื่อป้องกันการเอาเปรียบผู้ถือหุ้นรายย่อยของฝ่ายบริหารหรือการขจัดข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ในคณะกรรมการ โดยการถ่วงดุลอำนาจในคณะกรรมการนั้นมีความสำคัญกว่าจำนวนและสัดส่วนของกรรมการอิสระ คณะกรรมการควรมีกรรมการที่เป็นอิสระจำนวนหนึ่งที่มีความสามารถและน่าเชื่อถือในการแสดงความคิดเห็น ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ที่กำหนดให้คณะกรรมการควรมีกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระจำนวนหนึ่งในสาม และอย่างน้อย 3 คน อาจจะไม่สามารถทัดทานการตัดสินใจของคณะกรรมการในเรื่องที่อาจมีผลกระทบต่อผู้ถือหุ้น ดังนั้นการมีกรรมการอิสระนั้นควรให้ความสำคัญที่ความสามารถคือควรคำนึงถึงบทบาทของกรรมการอิสระมากกว่าจำนวนและสัดส่วนของกรรมการอิสระ

4.1.1.3 สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท

กรรมการที่เป็นเครือญาติ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
0 คน	95	35.58
1 – 4 คน	128	47.94
5 – 8 คน	40	14.98
9 – 12 คน	4	1.50
รวม	**267**	**100**

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.5 จากการพิจารณาพบว่าบริษัทจดทะเบียนโดยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 47.94 มีกรรมการที่เป็นเครือญาติอยู่ระหว่าง 1– 4 คนในคณะกรรมการทั้งหมดของบริษัท ส่วนบริษัทจดทะเบียนที่มีกรรมการที่เป็นเครือญาติ 9 – 12 คน มีจำนวน 4 บริษัท ซึ่งมีกลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค (กลุ่มอุตสาหกรรม 2) มีจำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 10.4 และกลุ่มบริการ (กลุ่มอุตสาหกรรม 7) มีจำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.5 และพบว่าบางบริษัทไม่มีกรรมการที่เป็นเครือญาติ 95 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 35.58 ซึ่งกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีบริษัทที่ไม่มีกรรมการที่เป็นเครือญาติมากที่สุด เมื่อเทียบกับบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 7 (ดูรายละเอียดตาราง จ ในภาคผนวก)

ตารางที่ 4.6 สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท

สัดส่วนกรรมการที่เป็นเครือญาติ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
≤ 10%	95	35.58
> 10% ถึง 20%	34	12.73
> 20% ถึง 30%	56	20.97
> 30% ถึง 40%	37	13.86
> 40% ถึง 50%	28	10.49
> 50% ถึง 60%	9	3.37
> 60% ถึง 70%	7	2.62
> 70%	1	0.38
รวม	**267**	**100**

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.6 จากการพิจารณาตามสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติกันในคณะกรรมการบริษัททั้งหมดจะพบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติอยู่ในระดับ ≤ 10% มีจำนวน 95 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.58 ในขณะที่สัดส่วนของบริษัทที่มีสัดส่วนกรรมการที่เป็นเครือญาติมากกว่า > 70% นั้นจะมีเพียงกลุ่มบริการ (กลุ่มอุตสาหกรรม 7) จำนวน 1 บริษัทหรือประมาณร้อยละ 0.38 ซึ่งแสดงว่าบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยส่วนใหญ่มีการบริหารงานโดยตรงไม่ได้จำกัดอยู่ในกลุ่มบุคคลเดียวกัน การควบคุมในการบริหารงานภายในบริษัทไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นเครือญาติ (ดูรายละเอียดตาราง ฉ ในภาคผนวก)

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของจำนวนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
0.00	11.00	0.00	2.36	2.317

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.7 จากการพิจารณารายละเอียดพบว่า โดยเฉลี่ยแต่ละบริษัทมีกรรมการที่เป็นเครือญาติอยู่ที่ 2 คน (Mean) ซึ่งบางบริษัทมีไม่มีจำนวนกรรมการที่เป็นเครือญาติ (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีจำนวนกรรมการที่เป็นเครือญาติอยู่สูงถึง 11 คน (Max)

การที่มีกรรมการเครือญาติจะเป็นการคุมอำนาจส่วนใหญ่ในทิศทางการดำเนินงานของบริษัท ทำให้เหมือนเป็นการยึดอำนาจในการควบคุมการทำงานของฝ่ายจัดการหรือผู้บริหารให้ดำเนินงานโดยยึดหลักผลประโยชน์ในครอบครัวของตนเป็นใหญ่มากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น การมีส่วนร่วมและการเสนอความคิดเห็นจากคณะกรรมการอื่นอาจทำได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นจึงพิจารณาสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัทจะช่วยสะท้อนให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจในการบริหารงานได้อย่างชัดเจนขึ้น

4.1.1.4 ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

ตารางที่ 4.8 สรุปร้อยละของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

หลักการ	เรื่อง	% ของการเปิดเผย
1	นโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ	50.94%
2	1. สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น (หนังสือมอบฉันทะ)*	45.32%
	2. สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น (ประเด็นอื่นๆ)	93.62%
3	สิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย*	90.26%
4	การประชุมผู้ถือหุ้น	73.41%
5	ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์	91.01%
6	1.ความขัดแย้งของผลประโยชน์ (การใช้ข้อมูลภายใน)*	98.50%
	2.ความขัดแย้งของผลประโยชน์ (การทำรายการที่เกี่ยวโยงกัน)*	96.63%
7	จริยธรรมทางธุรกิจ	74.91%
8	1.การถ่วงดุลของกรรมการอิสระ (มีกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คน)	99.62%
	2.การถ่วงดุลของกรรมการอิสระ (มีกรรมการอิสระ 1/3 ของทั้งคณะ)	53.56%
9	1.การรวมหรือแยกตำแหน่ง (ควบรวมตำแหน่ง)	100%
	2.การรวมหรือแยกตำแหน่ง (ประธานกรรมการมีความเป็นอิสระ)	36.33%
10	ค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหาร*	98.13%
11	การประชุมคณะกรรมการ	79.03%
12	1.คณะอนุกรรมการ (กรรมการตรวจสอบ)*	100%
	2.คณะอนุกรรมการ (คณะอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทน)	30.34%
13	ระบบการควบคุมและตรวจสอบภายใน	97.38%
14	รายงานของคณะกรรมการ	42.32%
15	ความสัมพันธ์กับนักลงทุน : ผู้รับผิดชอบงานผู้ลงทุนสัมพันธ์	32.21%

ที่มา : จากการคำนวณ

* หมายถึง หลักการที่มีกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้ปฏิบัติ

จากตารางที่ 4.8 จากการพิจารณารายละเอียด (ดูรายละเอียดตาราง ช ในภาคผนวก)พบว่าบริษัทจดทะเบียนที่มีการนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไปปฏิบัติและเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการได้มากที่สุด คือ บริษัทในกลุ่มทรัพยากร (กลุ่มอุตสาหกรรม 6) เมื่อเทียบกับบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 7 กลุ่ม ตามหลักการของการเปิดเผยการกำกับดูแลกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติ คือ ข้อที่ 2.1, 3, 6, 10 และ12.1 ซึ่งบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่จะสามารถปฏิบัติตามข้อที่ 8.1 (มีกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คน) , 9.1 (มีการเปิดเผยการรวมหรือแยกตำแหน่ง) และ 12.1 (มีคณะกรรมการตรวจสอบ) เนื่องจากเป็นหลักการของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนที่มีกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนปฏิบัติ แต่ยังมีหลักการกำกับดูแลกิจการที่กฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้ปฏิบัติ ซึ่งบริษัทไม่สามารถปฏิบัติตามได้ครบคือ ข้อ 2.1 (สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น (หนังสือมอบฉันทะ)), 3 (สิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย) , 6 (ความขัดแย้งของผลประโยชน์) และ10 (ค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหาร)

หลักการข้อที่ 1 นโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งบริษัทจดทะเบียนร้อยละ 50.94 มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่บริษัทส่วนใหญ่ไม่สามารถเปิดเผยได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากยังไม่มีการกำหนดให้ชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าได้มีการกำหนดไว้

หลักการข้อที่ 9.2 การรวมหรือแยกตำแหน่ง (ประธานกรรมการมีความเป็นอิสระ) พบว่าบริษัทจดทะเบียนร้อยละ 36.33 ที่มีประธานกรรมการที่เป็นอิสระ เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่มีประธานกรรมการเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่

หลักการข้อที่ 12.2 คณะอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทน พบว่าบริษัทจดทะเบียนร้อยละ 30.34 ที่มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทน และบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ไม่มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทน เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นเพราะบริษัทยังมีขนาดเล็ก หรือบางบริษัทมีกระบวนการอื่นที่สามารถทดแทนได้อยู่แล้ว เช่น คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาค่าตอบแทนของกรรมการและเสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อตัดสินใจในขั้นสุดท้าย

หลักการข้อที่ 14 รายงานของคณะกรรมการ พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนน้อยหรือประมาณร้อยละ 42.32 จัดทำรายงานความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานทางการเงินของ

คณะกรรมการแยกแสดงไว้ในรายงานประจำปีและแสดงควบคู่ไปกับรายงานของผู้สอบบัญชี เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักการกำกับดูแลกิจการในข้อนี้ที่จะต้องแยกแสดงต่างหาก จากการที่คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอยู่แล้ว

หลักการข้อที่ 15 ความสัมพันธ์กับนักลงทุน พบว่าบริษัทจดทะเบียนร้อยละ 32.21 มีการกำหนดเป็นหน่วยงานผู้ลงทุนสัมพันธ์ ในขณะที่บริษัทส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานผู้ลงทุนสัมพันธ์ขึ้นโดยเฉพาะ เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของหน่วยงานผู้ลงทุนสัมพันธ์ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก

4.1.2 ตัวแปรควบคุม

ตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย (1) ขนาดของบริษัท (2) อัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท (3) ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท (4) สภาพคล่องของบริษัท (5) รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท (6) ประเภทอุตสาหกรรมของบริษัท ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

4.1.2.1 ขนาดของบริษัท*

ตารางที่ 4.9 ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของบริษัท

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
76.14	88,390.02	76.14	7,520.24	9,541.78

ที่มา : จากการคำนวณ

* ขนาดของบริษัท วัดค่าโดยใช้ยอดสินทรัพย์รวม

จากตารางที่ 4.9 สรุปได้ว่าขนาดของบริษัทวัดค่าโดยใช้ยอดสินทรัพย์รวมของบริษัทโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 7,520.24 ล้านบาท (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า บางบริษัทมียอดสินทรัพย์รวมอยู่ที่ 76.14 ล้านบาท ซึ่งต่ำมาก (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมียอดสินทรัพย์รวมอยู่สูงถึง 88,390.02 ล้านบาท (Max)

4.1.2.2 อัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท

ตารางที่ 4.10 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
0.00	0.90	0.00	0.3009	0.22550

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.10 สรุปได้ว่าอัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัทโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.3009 (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าบางบริษัทมีอัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัทอยู่ที่ 0.00 ซึ่งต่ำมาก (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีอัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัทอยู่สูงถึง 0.90 (Max)

4.1.2.3 ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท

ตารางที่ 4.11 ค่าสถิติพื้นฐานของประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท

ประเภทสำนักงานสอบบัญชี	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่	171	64
สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก	96	36
รวม	267	100

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.11 สรุปได้ว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนโดยส่วนใหญ่เป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big-4) จำนวน 171 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64 และผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-Big4) จำนวน 96 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 36

4.1.1.4 สภาพคล่องของบริษัท

ตารางที่ 4.12 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพคล่องของบริษัท

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
0.00	0.54	0.31	3.0591	6.03335

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.12 สรุปได้ว่าสภาพคล่องของบริษัทโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3.0591 (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า บางบริษัทมีสภาพคล่องของบริษัทอยู่ที่ 0.00 ซึ่งต่ำมาก (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีสภาพคล่องของบริษัทอยู่สูงถึง 0.54 (Max)

4.1.1.5 รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท

ตารางที่ 4.13 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
-5.12	12.69	-0.04	0.0233	0.86597

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.13 สรุปได้ว่ารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทโดยเฉลี่ยอยู่ที่ -0.04 (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า บางบริษัทมีรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทอยู่ที่ -5.12 ซึ่งต่ำมาก (Min) ในทางตรงกันข้ามบางบริษัทมีรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารอยู่สูงถึง 12.69 (Max)

4.1.3 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามสำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งเก็บข้อมูลจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจากการให้บริการสอบบัญชีที่บริษัทลูกค้าจ่ายให้สำนักงานสอบบัญชี ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ค่าสถิติพื้นฐานของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

Min	Max	Mode	Mean	S.D.
200,000.00	5,860,00.00	600,000.00	996,597.79	765,267.52

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.14 พบว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งเก็บข้อมูลจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจากการให้บริการสอบบัญชีที่บริษัทลูกค้าจ่ายให้สำนักงานสอบบัญชี โดยเปิดเผยอยู่ในรายงานสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี โดยมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 200,000 บาท ซึ่งเป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ในขณะที่ค่าสูงสุดอยู่ที่ 5,860,000 บาท ซึ่งเป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเทคโนโลยี และมีค่าเฉลี่ยของข้อมูลค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอยู่ที่ 996,598 บาท

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของบริษัทตามค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000	49	18.4
500,001 – 1,000,000	133	49.8
1,000,001 – 3,000,000	77	28.8
มากกว่า 3,000,000	8	3.0
รวม	267	100

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.15 พบว่าบริษัทส่วนใหญ่จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สำนักงานสอบบัญชีสำหรับการให้บริการงานสอบบัญชีอยู่ในช่วงตั้งแต่ 500,001 – 1,000,000 บาท พบว่ามีบริษัทจำนวน 133 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 49.8 ในขณะที่บริษัทที่จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สำนักงานสอบบัญชีอยู่ในช่วงต่ำกว่า 500,000 บาท มีจำนวน 49 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.4 และบริษัทที่จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สำนักงานสอบบัญชีอยู่ในช่วงที่ตั้งแต่ 1,000,0001 – 3,000,000 บาท มีจำนวน 77 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28.8 และบริษัทที่จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สำนักงานสอบบัญชีอยู่ในช่วงมากกว่า 3,000,000 บาทมีจำนวน 8 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.0 เป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการและกลุ่มเทคโนโลยี

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

<u>แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา</u>

$$FEE = \alpha_0 + \beta_1 DUAL + \beta_2 IND + \beta_3 PFM + \beta_4 DISC + \beta_5 SIZE + \beta_6 INVEREC + \beta_7 AUDIT +$$

$$\beta_8 CR + \beta_9 DAC + \beta_{10} INDUSTRY + \varepsilon$$

โดย

ตัวแปรตาม (Dependent variables)

FEE = ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท

ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

DUAL = การควบรวมตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (Duality)

IND = สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทของบริษัท (Proportion of independent directors)

PFM = สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติของบริษัท (Proportion of family members in the board)

DISC = ระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการของบริษัท (Disclosure of Corporate Governance)

ตัวแปรควบคุม (Control variables)

SIZE = ขนาดของบริษัท

INVEREC = อัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท

AUDIT = ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท

CR = สภาพคล่องของบริษัท

DAC = รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท

INDUSTRY = ประเภทอุตสาหกรรมของบริษัท

4.2.1 วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Correlation	FEE	
DUAL	Pearson Correlation	-0.123*
	Sig.(1-tailed)	0.023
IND	Pearson Correlation	-0.099**
	Sig.(1-tailed)	0.053
PFM	Pearson Correlation	-0.098**
	Sig.(1-tailed)	0.055
DISC	Pearson Correlation	0.135*
	Sig.(1-tailed)	0.014
SIZE	Pearson Correlation	0.601*
	Sig.(1-tailed)	0.000
INVEREC	Pearson Correlation	-0.163*
	Sig.(1-tailed)	0.004
AUDIT	Pearson Correlation	0.370*
	Sig.(1-tailed)	0.000
CR	Pearson Correlation	-0.077
	Sig.(1-tailed)	0.106
DAC	Pearson Correlation	-0.168*
	Sig.(1-tailed)	0.003
AGRO	Pearson Correlation	-0.097**
	Sig.(1-tailed)	0.057
CONSUM	Pearson Correlation	-0.139*
	Sig.(1-tailed)	0.011
INDUS	Pearson Correlation	-0.082**
	Sig.(1-tailed)	0.090

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).
** Correlation is significant at the 0.10 level (1-tailed).

ตารางที่ 4.16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ต่อ)

Correlation	FEE	
PROPCON	Pearson Correlation	0.040
	Sig.(1-tailed)	0.260
RESOURCE	Pearson Correlation	0.131*
	Sig.(1-tailed)	0.016
SERVICE	Pearson Correlation	0.005
	Sig.(1-tailed)	0.470

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).
** Correlation is significant at the 0.10 level (1-tailed).

จากตารางที่ 4.16 พบว่าการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้ การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ ขนาดของบริษัท อัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าหารด้วยสินทรัพย์รวม ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท และประเภทอุตสาหกรรม(กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภคและกลุ่มทรัพยากร) และถ้าพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.10 หรือระดับความเชื่อมั่น 90% พบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ และประเภทอุตสาหกรรม(กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม)

4.2.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

หลังจากตรวจสอบเงื่อนไขความสัมพันธ์ในรูปเชิงเส้นของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และเงื่อนไขอื่นๆ ของการวิเคราะห์ความถดถอยแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ และตัวแปรควบคุมต่างๆ จะถูกนำมาวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม (Y) กับตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่าอยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือทิศทางตรงกันข้าม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดขึ้น ดังนี้

1.1 การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Y)

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย : $FEE = \beta DUAL + \varepsilon$

$R^2 = 0.015$ Adjust $R^2 = 0.011$ F-Value = 4.056 Sig. F = 0.045

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	5.928		347.772	0.000
DUAL	-0.084	0.123	-2.014	0.045**

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 12 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย :

$FEE = \beta DUAL + \beta SIZE + \beta INVEREC + \beta AUDIT + \beta CR + \beta DAC + \beta INDUSTRY + \varepsilon$

$R^2 = 0.508$ Adjust $R^2 = 0.485$ F-Value = 21.852 Sig. F = 0.000

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	3.468		15.611	0.000
DUAL	-0.061	-0.089	-2.099	0.046**
SIZE	0.260	0.548	11.297	0.000**
INVEREC	-0.007	-0.007	-0.122	0.903
AUDIT	0.132	0.248	5.169	0.000**
CR	-0.003	-0.082	-1.808	0.072*
DAC	0.067	0.227	-4.935	0.000**
AGRO	-0.103	-0.138	-2.336	0.020**
CONSUM	-0.059	-0.073	-1.246	0.214

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
INDUS	-0.103	-0.138	-2.341	0.020**
PROPCON	-0.036	-0.057	-0.840	0.402
RESOURCE	-0.026	-0.021	-0.403	0.687
SERVICE	0.000	0.000	-0.004	0.997

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่วัดโดยการควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.084 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 95% ซึ่งแตกต่างจากสมมติฐานที่ได้คาดการณ์ไว้ คือว่าการควบรวมของตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้น แต่ถ้ามีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่เป็นคนละท่านกัน จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง เนื่องจากการที่บริษัทมีการควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการทำให้มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจและมีอำนาจในการต่อรองกับผู้สอบบัญชี ทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 12 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.061 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แสดงให้เห็นว่าการควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 95% นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี คือ ขนาดของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร SIZE ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่แทนด้วย ตัวแปร AUDIT รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารที่แทนด้วย ตัวแปร DAC โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.260 0.132 และ 0.067 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% ส่วนกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่แทนด้วยตัวแปร AGRO กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมที่แทนด้วยตัวแปร INDUS โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.103 และ -0.103 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% และสภาพคล่องของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร CR มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.003 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 90% แสดงให้เห็นว่าบริษัทขนาดใหญ่ก็จะมีรายการทางบัญชีเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะมีการตรวจสอบมาก จึงทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก และบริษัทที่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) จะมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมากกว่าบริษัทที่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-Big 4) และบริษัทที่มีสภาพคล่องต่ำจะมีตรวจสอบที่มากกว่า จึงทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมากกว่าบริษัทที่มีสภาพคล่องสูง และบริษัทที่มีรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารมาก จะมีผลให้ผู้สอบบัญชีต้องมีการตรวจสอบมากขึ้น จึงส่งผลกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมากขึ้น และประเภทอุตสาหกรรมของบริษัทมีผลต่อการตรวจสอบเนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมจะมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

1.2 สัดส่วนของกรรมการอิสระ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Y)

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของกรรมการอิสระกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย : $FEE = \beta IND + \varepsilon$

$R^2 = 0.010$ Adjust $R^2 = 0.006$ F-Value = 2.625 Sig. F = 0.106

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	6.002		106.173	0.000
IND	-0.263	-0.099	-1.620	0.106

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 12 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย :

$FEE = \beta IND + \beta SIZE + \beta INVEREC + \beta AUDIT + \beta CR + \beta DAC + \beta INDUSTRY + \varepsilon$

$R^2 = 0.501$ Adjust $R^2 = 0.477$ F-Value = 21.219 Sig. F = 0.000

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	3.483		14.915	0.000
IND	-0.063	-0.024	-0.496	0.621
SIZE	0.260	0.547	11.128	0.000**
INVEREC	-0.008	-0.007	-0.125	0.901
AUDIT	0.132	0.249	5.145	0.000**
CR	-0.003	-0.079	-1.726	0.086*
DAC	-0.066	-0.223	-4.735	0.000**
AGRO	-0.106	-0.142	-2.398	0.017**
CONSUM	-0.064	-0.079	-1.308	0.192
INDUS	-0.101	-0.136	-2.284	0.023**
PROPCON	-0.033	-0.052	-0.757	0.450
RESOURCE	-0.015	-0.012	-0.227	0.821
SERVICE	0.002	-0.004	-0.055	0.956

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่วัดโดยสัดส่วนของกรรมการอิสระไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.263 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 12 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.063 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี คือ ขนาดของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร SIZE ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่แทนด้วยตัวแปร AUDIT โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.260 และ 0.132 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% ส่วนรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารที่แทนด้วยตัวแปร DAC กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่แทนด้วยตัวแปร AGRO กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมที่แทนด้วยตัวแปร INDUS โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.066

-0.106 และ -0.101 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% และสภาพคล่องของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร CR โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.003 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 90%

1.3 สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Y)

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย : $FEE = \beta\ PFM + \varepsilon$

$R^2 = 0.010$ Adjust $R^2 = 0.006$ F-Value = 2.581 Sig. F = 0.109

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	5.941		257.417	0.000
PFM	-0.131	-0.098	-1.620	0.109

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 12 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย :

$FEE = \beta\ PFM + \beta\ SIZE + \beta\ INVEREC + \beta\ AUDIT + \beta\ CR + \beta\ DAC + \beta\ INDUSTRY + \varepsilon$

$R^2 = 0.500$ Adjust $R^2 = 0.477$ F-Value = 21.191 Sig. F = 0.000

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	3.447		15.394	0.000
PFM	0.017	0.013	0.277	0.782
SIZE	0.261	0.549	11.235	0.000**
INVEREC	-0.010	-0.009	-0.159	0.874
AUDIT	0.134	0.252	5.180	0.000**
CR	-0.003	-0.081	-1.767	0.078*
DAC	-0.067	-0.227	-4.897	0.000**
AGRO	-0.108	-0.145	-2.384	0.018**
CONSUM	-0.060	-0.074	-1.252	0.212
INDUS	-0.102	-0.137	-2.288	0.023**
PROPCON	-0.035	-0.055	-0.799	0.425
RESOURCE	-0.015	-0.012	-0.226	0.821
SERVICE	0.003	-0.005	0.070	0.945

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่วัดโดยสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.131 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 12 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นพบว่า สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.017 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัทไม่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี คือ ขนาดของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร SIZE ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่แทนด้วยตัวแปร AUDIT โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.261 และ 0.134 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% ส่วนรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารที่แทนด้วยตัวแปร DAC กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่แทนด้วยตัวแปร AGRO กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

ที่แทนด้วยตัวแปร INDUS โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.067 -0.108 และ -0.102 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% และสภาพคล่องของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร CR โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.003 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 90%

1.4 ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Y)

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย : $FEE = \beta\ DISC + \varepsilon$

$R^2 = 0.021$ Adjust $R^2 = 0.017$ F-Value = 5.601 Sig. F = 0.019

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	5.732		68.677	0.000
DISC	0.250	0.135	2.214	0.028

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 12 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (FEE)

สมการความถดถอย :

$FEE = \beta\ DISC + \beta\ SIZE + \beta\ INVEREC + \beta\ AUDIT + \beta\ CR + \beta\ DAC + \beta\ INDUSTRY + \varepsilon$

$R^2 = 0.500$ Adjust $R^2 = 0.477$ F-Value = 21.178 Sig. F = 0.000

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t-value	Sig. t
	β	Beta		
ค่าคงที่	3.450		15.233	0.000
DISC	-0.002	-0.001	-0.019	0.985
SIZE	0.261	0.549	11.101	0.000**
INVEREC	-0.008	-0.007	-0.130	0.897
AUDIT	0.133	0.251	5.179	0.000**
CR	-0.003	-0.081	-1.758	0.080*
DAC	-0.067	-0.228	-4.883	0.000**
AGRO	-0.106	-0.142	-2.382	0.018**
CONSUM	-0.059	-0.072	-1.222	0.223
INDUS	-0.101	-0.135	-2.268	0.024**
PROPCON	-0.034	-0.053	-0.779	0.437
RESOURCE	-0.014	-0.012	-0.221	0.825
SERVICE	0.005	0.008	0.115	0.909

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่วัดโดยระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.250 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 95% นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 12 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.002 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แสดงให้เห็นว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ ไม่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี คือ ขนาดของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร SIZE ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่แทนด้วยตัวแปร AUDIT โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.261 และ 0.133 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% ส่วนรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารที่แทนด้วยตัวแปร DAC กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่แทนด้วยตัวแปร AGRO กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมที่แทนด้วยตัวแปร INDUS

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.067 -0.106 และ -0.101 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 95% และสภาพคล่องของบริษัทที่แทนด้วยตัวแปร CR โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.003 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 90%

2. การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

2.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวร่วมกัน

ตารางที่ 4.21 ผลการประมาณค่าและค่าสถิติต่างๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.713(a)	.509	.480	.18426	2.090

a Predictors: (Constant), SERVICE, DISC, DAC, CR, DUAL, AUDIT, INDUS, PFM, IND, RESOURCE, SIZE, CONSUM, INVEREC, AGRO, PROPCON
b Dependent Variable: FEE

ตารางที่ 4.22

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	3.479	.235		14.793	.000		
	DUAL	-.062	.031	-.090	-1.991	.048	.951	1.052
	IND	-.051	.129	-.019	-.395	.693	.827	1.209
	PFM	.035	.064	.026	.544	.587	.852	1.174
	DISC	.026	.096	.013	.272	.786	.815	1.227
	SIZE	.259	.024	.544	10.904	.000	.785	1.273
	INVEREC	-.008	.062	-.007	-.135	.893	.659	1.518
	AUDIT	.133	.026	.250	5.134	.000	.827	1.209
	CR	-.003	.002	-.082	-1.784	.076	.927	1.078
	DAC	-.066	.014	-.223	-4.722	.000	.878	1.139
	AGRO	-.109	.045	-.146	-2.395	.017	.529	1.890
	CONSUM	-.065	.049	-.079	-1.317	.189	.539	1.854
	INDUS	-.106	.045	-.142	-2.380	.018	.547	1.829
	PROPCON	-.036	.044	-.057	-.828	.408	.417	2.400
	RESOURCE	-.028	.065	-.022	-.424	.672	.703	1.423
	SERVICE	-.006	.044	-.009	-.126	.899	.347	2.886

a Dependent Variable: FEE

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าค่า R^2 Adj. = 0.480 แสดงว่าการกำกับดูแลกิจการที่อยู่ในสมการถดถอยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนได้ 48.00% สำหรับการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยการคำนวณค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์แต่ละตัวถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระตัวอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามากก็แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไปจะถือว่าอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ได้ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าค่า VIF ที่สูงสุดสำหรับการศึกษานี้มีค่าเพียง 2.886 (SERVICE) แสดงว่าสมการถดถอยในการศึกษานี้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity และผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่ามีการควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (DUAL) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.062 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งแตกต่างจากสมมติฐานที่ได้คาดการณ์ไว้ในข้อที่ 1 นอกจากนี้สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท (IND) และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ (DISC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญ สำหรับสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท (PFM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ยังพบว่ามีตัวแปรควบคุมคือ ขนาดของบริษัท (SIZE) ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท (AUDIT) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี สภาพคล่องของบริษัท (CR) รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) และประเภทของอุตสาหกรรม (กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร(AGRO) และกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม(INDUS)) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี สำหรับตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

ตัวแปรอิสระ	ผลการวิจัย	
	นัยสำคัญทางสถิติ	ทิศทางความสัมพันธ์
การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	มี	ตรงข้าม
สัดส่วนของกรรมการอิสระ	ไม่มี	ตรงข้าม
สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ	ไม่มี	เดียวกัน
ระดับการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการ	ไม่มี	ตรงข้าม

จากผลการวิจัยที่ได้สามารถสรุปได้ว่าที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี พบว่า การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามซึ่งแตกต่างกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ การที่บริษัทมีประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการเป็นบุคคลเดียวกันจะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง

จากผลการวิเคราะห์สมการถดถอยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยและทดสอบสมมติฐานของตัวแปรอิสระ

	DUAL		IND		PFM		DISC	
	SR1	SR2	SR1	SR2	SR1	SR2	SR1	SR2
(M)	-*		-		+		-	
H_a	-*	-*						
H_b			-	-				
H_c					-	+		
H_d							+*	-

DUAL หมายถึง การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

IND หมายถึง สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท

PFM หมายถึง สัดส่วนของกรรมการที่เครือญาติในคณะกรรมการบริษัท

DISC หมายถึง ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

\+ หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางเดียวกัน

\- หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางตรงข้าม

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(M) หมายถึง วิเคราะห์แบบ Multiple regression

SR1 หมายถึง ทดสอบสมมติฐานแบบ Simple regression

SR2 หมายถึง ทดสอบสมมติฐานโดยนำตัวแปรควบคุมมาร่วม

H_a หมายถึง สมมติฐานข้อ1 การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

H_b หมายถึง สมมติฐานข้อ2 สัดส่วนของกรรมการอิสระ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

H_c หมายถึง สมมติฐานข้อ3 สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

H_d หมายถึง สมมติฐานข้อ4 ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

ตารางที่ 4.25 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยของตัวแปรควบคุม

	SIZE	INVEREC	AUDIT	CR	DAC	AGRO	CON	INDUS	PRO	RES	SERV
(M)	+*	-	+*	-**	-*	-*	-	-*	-	-	-
H_a	+*	-	+*	-**	+*	-*	-	-*	-	-	+
H_b	+*	-	+*	-**	-*	-*	-	-*	-	-	+
H_c	+*	-	+*	-**	-*	-*	-	-*	-	-	+
H_d	+*	-	+*	-**	-*	-*	-	-*	-	-	+

SIZE หมายถึง ขนาดของบริษัท

INVEREC หมายถึง อัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าต่อสินทรัพย์รวม

AUDIT หมายถึง ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

CR หมายถึง สภาพคล่องของบริษัท

DAC หมายถึง รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

AGRO หมายถึง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

CON หมายถึง กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

INDUS หมายถึง กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

PRO หมายถึง กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

RES หมายถึง กลุ่มทรัพยากร

SERV หมายถึง กลุ่มบริการ

\+ หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางเดียวกัน

\- หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางตรงข้าม

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(M) หมายถึง วิเคราะห์แบบ Multiple regression

2.2 การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่รับบริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4)

ตารางที่ 4.26 ผลการประมาณค่าและค่าสถิติต่างๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.705(a)	.497	.451	.18561	2.097

a Predictors: (Constant), SERVICE, CR, DUAL, DAC, PFM, SIZE, CONSUM, INDUS, IND, RESOURCE, DISC, PROPCON, INVEREC, AGRO

b Dependent Variable: FEE

ตารางที่ 4.27

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.543	.294		12.059	.000
	DUAL	-.066	.040	-.097	-1.648	.101
	IND	-.065	.166	-.025	-.389	.698
	PFM	.165	.083	.124	1.996	.048
	DISC	-.056	.122	-.030	-.461	.646
	SIZE	.273	.029	.588	9.382	.000
	INVEREC	-.030	.081	-.027	-.372	.711
	CR	-.003	.002	-.090	-1.459	.146
	DAC	-.061	.015	-.261	-4.177	.000
	AGRO	-.138	.051	-.208	-2.703	.008
	CONSUM	-.110	.065	-.117	-1.703	.091
	INDUS	-.108	.050	-.153	-2.140	.034
	PROPCON	-.092	.053	-.134	-1.721	.087
	RESOURCE	-.031	.073	-.030	-.434	.665
	SERVICE	-.017	.052	-.027	-.325	.745

a Dependent Variable: FEE

จากตารางข้างต้นพบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตามเท่ากับ 0.705 โดยพิจารณาจากค่า R และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ เท่ากับ 0.451 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R^2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีได้ 45.10% ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจจากค่า Adjusted R^2 ไม่ใช่จากค่า R^2 เพราะเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระ

เข้าสมการถดถอยจะทำให้ค่า R^2 มากขึ้นทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามก็ได้ จึงมีการปรับค่า R^2 ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น คือค่า Adjusted R^2 สำหรับสถิติทดสอบ F เป็นการทดสอบว่าตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งถ้ายอมรับสมมติฐานในขั้นนี้ ก็จะทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในขั้นต่อไป ค่า Durbin – Watson เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน ซึ่งควรจะมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 – 2.5 ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ค่า Durbin – Watson เท่ากับ 2.097 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน และผลของสมการถดถอยสามารถอธิบาย ได้ว่า สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ แทนค่าด้วย PFM มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.165 นอกจากนี้การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (DUAL) สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท (IND) และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ (DISC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญ ขนาดของบริษัท แทนค่าด้วย SIZE มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.273 รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร แทนค่าด้วย DAC มีความสัมพันธ์ในตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.061 และประเภทของอุตสาหกรรม (กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร แทนค่าด้วย AGRO และกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม แทนค่าด้วย INDUS) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.138 และ -0.108 ตามลำดับ โดยปัจจัยที่กล่าวข้างต้น มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ประเภทของอุตสาหกรรม (กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค แทนค่าด้วย CONSUM และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง แทนค่าด้วย PROPCON) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.110 และ -0.092 ตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 90%

2.3 การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่รับบริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non - Big4)

ตารางที่ 4.28 ผลการประมาณค่าและค่าสถิติต่างๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.618(a)	.382	.276	.18104	1.940

a Predictors: (Constant), SERVICE, PFM, RESOURCE, CR, IND, DUAL, AGRO, DISC, SIZE, DAC, INDUS, INVEREC, CONSUM, PROPCON

b Dependent Variable: FEE

ตารางที่ 4.29

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.951	.429		9.211	.000
	DUAL	-.039	.051	-.071	-.772	.442
	IND	-.017	.215	-.008	-.080	.936
	PFM	-.198	.105	-.179	-1.877	.064
	DISC	.065	.142	.044	.460	.647
	SIZE	.196	.044	.452	4.443	.000
	INVEREC	-.015	.104	-.017	-.147	.884
	CR	-.004	.004	-.092	-1.014	.313
	DAC	-.169	.117	-.149	-1.441	.154
	AGRO	.030	.117	.037	.257	.798
	CONSUM	.051	.105	.090	.490	.626
	INDUS	-.028	.110	-.042	-.252	.802
	PROPCON	.141	.107	.297	1.320	.191
	RESOURCE	.099	.166	.067	.599	.551
	SERVICE	.091	.106	.200	.866	.389

a Dependent Variable: FEE

จากตารางข้างต้นพบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตามเท่ากับ 0.618 โดยพิจารณาจากค่า R และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ เท่ากับ 0.276 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R^2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีได้ 27.60% ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจจากค่า Adjusted R^2 ไม่ใช่จากค่า R^2 เพราะเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยจะทำให้ค่า R^2 มากขึ้นทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับ

ตัวแปรตามก็ได้ จึงมีการปรับค่า R^2 ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น คือค่า Adjusted R^2 สำหรับสถิติทดสอบ F เป็นการทดสอบว่าตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งถ้ายอมรับสมมติฐานในขั้นนี้ ก็จะทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในขั้นต่อไป ค่า Durbin – Watson เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน ซึ่งควรจะมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 – 2.5 ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ค่า Durbin – Watson เท่ากับ 1.940 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน และผลของสมการถดถอยสามารถอธิบาย ได้ว่า สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติ แทนค่าด้วย PFM มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.198 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 90% นอกจากนี้การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (DUAL) สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท (IND) และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ (DISC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญ ขนาดของบริษัท แทนค่าด้วย SIZE มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.196 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.30 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยและทดสอบสมมติฐานของตัวแปรอิสระโดยแยกกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม

	DUAL	IND	PFM	DISC
	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับบริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4)			
(M)	-	-	+*	-
	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับบริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-big 4)			
(M)	-	-	-**	+

DUAL	หมายถึง การควบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ
IND	หมายถึง สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท
PFM	หมายถึง สัดส่วนของกรรมการที่เครือญาติในคณะกรรมการบริษัท
DISC	หมายถึง ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ
+	หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางเดียวกัน
-	หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางตรงข้าม
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
**	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 90%
(M)	หมายถึง วิเคราะห์แบบ Multiple regression

ตารางที่ 4.31 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยของตัวแปรควบคุมโดยแยกกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่ม

	SIZE	INVEREC	CR	DAC	AGRO	CON	INDUS	PRO	RES	SERV
	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับบริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4)									
(M)	+*	-	-	-*	-*	-**	-*	-**	-	-
	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับบริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-big 4)									
(M)	+*	-	-	-	+	+	-	+	+	+

SIZE หมายถึง ขนาดของบริษัท

INVEREC หมายถึง อัตราส่วนของสินค้าคงเหลือบวกกับลูกหนี้การค้าต่อสินทรัพย์รวม

CR หมายถึง สภาพคล่องของบริษัท

DAC หมายถึง รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

AGRO หมายถึง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

CON หมายถึง กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

INDUS หมายถึง กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

PRO หมายถึง กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

RES หมายถึง กลุ่มทรัพยากร

SERV หมายถึง กลุ่มบริการ

\+ หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางเดียวกัน

\- หมายถึง มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในทิศทางตรงข้าม

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(M) หมายถึง วิเคราะห์แบบ Multiple regression

4.3 การวิเคราะห์ในส่วนการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์ในส่วนการทดสอบยืนยันโดยการเปลี่ยนค่าของตัวแปรในตัวแบบจำลอง หรือในสมการถดถอย เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลลัพธ์ที่ได้จากตัวแปรจำลองมีประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ โดยเปลี่ยนค่าของตัวแปรดังกล่าว เช่น การเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลในงบการเงิน โดยไม่มีการปรับข้อมูลในงบการเงินก่อนการนำมาวิเคราะห์ ซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ตามตารางที่ 4.32 และตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.32 ผลการประมาณค่าและค่าสถิติต่างๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.683(a)	.467	.435	.19202	2.125

a Predictors: (Constant), SERVICE, DISC, DAC, CR, DUAL, AUDIT, INDUS, IND, PFM, RESOURCE, AGRO, INVEREC, CONSUM, SIZE, PROPCON

b Dependent Variable: FEE

ตารางที่ 4.33

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	3.724	.249		14.955	.000		
	DUAL	-.055	.032	-.081	-1.724	.086	.953	1.050
	IND	-.161	.132	-.060	-1.213	.226	.855	1.170
	PFM	.005	.067	.004	.082	.935	.853	1.172
	DISC	-.090	.103	-.046	-.875	.383	.778	1.286
	SIZE	.245	.025	.534	9.670	.000	.696	1.438
	INVEREC	-.017	.070	-.014	-.246	.806	.676	1.480
	AUDIT	.117	.027	.221	4.326	.000	.814	1.229
	CR	-.005	.002	-.117	-2.454	.015	.933	1.072
	DAC	.012	.016	.037	.762	.446	.884	1.131
	AGRO	-.102	.048	-.137	-2.149	.033	.522	1.915
	CONSUM	-.076	.051	-.093	-1.477	.141	.540	1.852
	INDUS	-.106	.047	-.142	-2.271	.024	.544	1.839
	PROPCON	-.060	.045	-.093	-1.316	.189	.423	2.364
	RESOURCE	-.020	.067	-.016	-.299	.766	.711	1.407
	SERVICE	-.019	.046	-.032	-.410	.682	.345	2.895

a Dependent Variable: FEE

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าค่า R^2 Adj. = 0.435 แสดงว่าการกำกับดูแลกิจการที่อยู่ในสมการถดถอยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนได้ 43.50% สำหรับการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยการคำนวณค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์แต่ละตัวถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระตัวอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามากก็แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไปจะถือว่าอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ได้ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าค่า VIF ที่สูงสุดสำหรับการศึกษานี้มีค่าเพียง 2.895 (SERVICE) แสดงว่าสมการถดถอยในการศึกษานี้ไม่เกิด